

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Koulutuspoliittisessa selonteossa on tunnistettu keskeisiä koulutusjärjestelmän muutostekijöitä (esim. väestön muutos, maahanmuutto ja työmarkkinoiden murros) ja kehittämisen osa-alueita. Siinä esitetyt tavoitteet ovat kannatettavia. Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi on kuitenkin mainittu varsin yleisellä tasolla, eikä konkreettisia keinoja ole juurikaan esitetty. Lisäksi selonteossa ei tule kaikilta osin riittävästi ilmi nostettujen ongelmien mahdollisia syitä, eikä siten ole selvää, miten ehdotetut toimenpiteet ongelmia ratkaisisivat. Selonteko toimii kuitenkin hyvänä lähtökohdana jatkotyölle (esim. toimenpiteet, toimeenpano ja rahoitustarpeet).

Selonteossa tuodaan esille koulutuksen ja tutkimuksen tärkeyttä. Siinä voitaisiin tuoda paremmin esille, että nuorten koulutustason nousu Suomessa on pysähtynyt ja jäänyt jälkeen kansainvälisessä vertailussa.

Selonteossa puhutaan digitalisaatiosta ja uudenlaisten alustojen kehittämisestä, jotka voivat auttaa myös esim. koulutuksen saavutettavuuden turvaamisessa alueellisesti. Jos käytännössä tämä tarkoittaa etäopiskelun ja itseopiskelun lisäämistä, niin silloin pitäisi pohtia myös, kuinka siitä huolimatta turvataan tasa-arvoinen saavutettavuus myös läsnäolo-opetukseen kaikkialla Suomessa ja kaikissa ryhmissä. Lisäksi tällöin tulisi myös pohtia, kuinka ehkäistään itse- ja etäopiskelun koulutuseroja todennäköisesti kasvattavat vaikutukset. Itse- ja etäopiskelussa sosiaalisten verkostojen ja perheen (sosioekonomisen) aseman sekä opiskelijoiden aloitteellisuuden ja asenteiden luomat erot korostuvat.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Tällä hetkellä oleskelulupaprosessi kestää liian kauan, mikä vaikeuttaa osaavan työvoiman saamista ja houkuttelemista maahan, mutta mahdollisesti myös ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden jäämistä maahan heidän valmistuttuaan. Selonteossa mainitut tavoitteet ovat kannatettavia.

Tutkimusten mukaan todennäköisyys jäädä maahan valmistumisen jälkeen on korkeampi, mikäli henkilöllä on opiskelujen aikaista työkokemusta, perhettä ja sosiaalisia verkostoja Suomessa. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat tulisi pyrkiä saada houkuteltua jäämään Suomeen, ja eräs sitä edistävä keino voisi olla suomen kielitaitovaatimusten alentaminen.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Selonteossa tunnistetaan maahanmuuttajataustaisten oppijoiden kantaväestöä heikommalla oppimistulokset, jotka selittyvät erityisesti heikommalla sosioekonomisella taustalla ja heikolla kielitaidolla. Maahanmuuttajien kielitaitoa olisi pystyttävä parantamaan.

Maahanmuuttajalasten koulumenestykseen vaikuttavat myös heidän vanhempiensa kotoutuminen. Erityisesti maahanmuuttajanaisten työllistyminen on heikkoa Suomessa, ja tätä parantamalla

voitaisiin samalla myös vaikuttaa maahanmuuttajalasten kotoutumiseen ja tulevaisuuden näkymiin. Maahanmuuttajaäitien kotoutuminen ja kielen oppiminen lisääisi heidän mahdollisuuksiaan tukea lastensa koulutusta. Maahanmuuttajalapsen hyötyisivät myös varhaiskasvatukseen osallistumisesta. Lasten hoitaminen ja kotouttamispalveluihin osallistuminen tulisi olla mahdollista nykyistä joustavammin.

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Busk Henna
Pellervon taloustutkimus PTT ry